

TANDEN EN TANDPROBLEMEN BIJ KONIJNEN.

Bron: <http://www.konijnen.be/club/artikelen/tanden.htm>

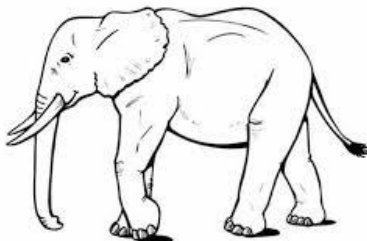
Geplaatst met toestemming van de schrijver.

Recessief vererven wil zeggen, dat wanneer men een dier met olifantstanden zou paren aan een volkomen gezond dier, dat dus niet de aanleg voor deze afwijking heeft, alle jongen uit deze Fl uiterlijk een normaal gebit zullen hebben.

Deze jongen erven wel allemaal de aanleg voor olifantstanden. Paart men twee zulke jongen aan elkaar, dan worden er vrijwel zeker jongen geboren met olifantstanden.

Olifantstanden ontstaan dus wanneer beide ouders de eigenschap **latent** (d.w.z. verborgen) in zich hebben, of met andere woorden, drager zijn van deze erfelijke aandoening.

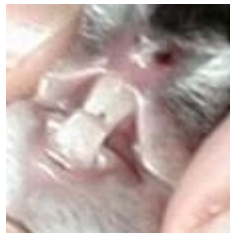
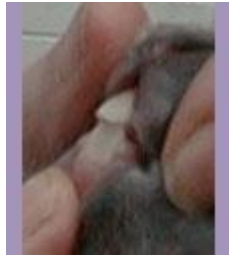
Wie dus in één worp één of meer jongen aantreft met olifantstanden weet, dat beide ouderdieren de aanleg voor het doorgeven van olifantstanden in zich hebben.

Als we radicaal te werk zouden gaan en al deze dieren voor de fok uitsluiten, dus niet alleen dieren, die olifantstanden hebben, maar ook de ouderdieren daarvan, dan zouden we dit euvel spoedig de baas worden. De zusters en broers uit deze nesten moeten ook speciaal in het oog worden gehouden, daar 50% een latent en slechts 25% een normaal gebit heeft. Indien men fokt met blijkbaar normale ouders en er toch een dier voorkomt met olifantstanden, betekent dit dat beide ouders drager zijn. Uit dit nest komen slechts 25% dieren met een normaal gebit, die tevens ook geen drager zijn. **(Helaas valt dit uiterlijk nooit te merken).** Van de anderen zullen weliswaar 50% een ogenschijnlijk normaal gebit hebben, maar deze dieren zijn wel drager. Een dier met olifantstanden kan uitsluitend gefokt worden uit een ouderpaar, die beide drager zijn van de afwijking.

goede tanden

klemgebit

olifantstanden

WAT ZEGT DE DIERGENEESKUNDE OVER DIT PROBLEEM?

De diergeneeskunde onderscheidt **lethale** (dodelijke) en **sublethale** (tot de dood leidende) afwijkingen.

Bij konijnenjongen, die doodgeboren werden, of kort na de geboorte stierven, kan men af en toe rariteiten vinden, zoals hydrocephalus externus (waterhoofd) en spina bifida.

Dit zijn lethale afwijkingen.

Olifantstanden (malocclusie van de snijtanden, mandibulair prognathisme) **worden geklasseerd onder de sublethale afwijkingen** en komt zeer vaak voor bij alle konijnenrassen. Mandibulair prognathisme (het relatief te lang zijn van de mandibula ten opzichte van de maxilla) heeft in de natuur een lethale afloop bij konijnen door het bijzonder gebit.

De tandformule is 12/1, C 0/0, PM 3/2, M 3/3

Nu staan de bovenste 4 snijtanden niet naast elkaar maar 2 aan 2 achter elkaar. Hierin onderscheiden de lagomorphen (konijnen en hazen) zich van

de knaagdieren (rodentia). **De achterste tandjes zijn klein en worden de stifttanden genoemd.** Deze kunnen ook ontbreken.

Bij de echte snijtanden, zowel de bovenste als de onderste, is de emallaag onregelmatig verdeeld: vooraan is ze zeer dik, achteraan is er nauwelijks email aanwezig. Deze snijtanden groeien gedurende het hele leven door, de onderste aan een snelheid van 2,4 mm per week, de bovenste aan 2 mm per week.

Wanneer de stand van de tanden normaal is passen de onderste snijtanden op de stifttanden. Door het gebruik van de tanden slijten ze voortdurend af, vooraan trager door de harde emallaag, waardoor het snijvlak zeer scherp is.

Bij een afwijkende stand, die ook kan optreden ten gevolge van externe factoren, passen de bovenste tanden niet meer op de onderste, kunnen ze dus niet meer afslijten en groeien steeds door.

Bij een geringe afwijking kan in de beginfase nog een correctie optreden, doordat de onderste snijtanden niet op de stifttanden steunen, maar op de voorste snijtanden. (Fokkers noemen dit een klemgebit).

Naarmate het konijn verder groeit komen de onderste tanden steeds meer naar voor, totdat slijtage niet meer mogelijk is. Het is dus mogelijk, dat de afwijking, hoewel aangeboren, pas tot expressie komt op latere leeftijd.

Bij konijnen met olifantstanden zijn de bovenste snijtanden in een korte boog naar achteren gegroeid, de onderste in een wijde boog naar voor. Vooral de onderste tanden zijn zichtbaar bij gewone inspectie, zonder de muil te openen.

GROEI EN STAND VAN DE SNIJTANDEN BIJ MANDIBULAIR PROGNATHISME

De dieren kunnen geen voedsel meer opnemen en vermageren progressief

Behandeling:

Bovenste en onderste snijtanden kunnen met een tang worden afgeknipt.

Dit knippen moet regelmatig (om de 4 á 5 weken) herhaald worden.

Dergelijke behandeling wordt alleen toegepast bij troetelkonijnen.

**Fokkers van
tentoonstellingskonijnen
moeten erop gewezen worden,
dat de aandoening erfelijk is.**

MALOCCLUSIE VAN DE

KIEZEN Deze aandoening komt minder frequent voor en kan net als olifantstanden optreden ten gevolge van externe factoren (trauma). Ook de maaltanden van konijnen groeien voortdurend, zij het veel trager dan de snijtanden. Wanneer de onderkaak te smal is kunnen zich zeer **scherpe punten vormen op de maaltanden**.

De punten gevormd op de onderkaak kwetsen de tong, deze op de bovenkaak geven letsels aan de binnenkant van de wangen. Abscessen op de tong of necrose van de tong kunnen optreden.

Symptomen - moeilijkheden bij het slikken, speeksel, weigeren te eten, progressief vermageren

Diagnose : moeilijk daar het onmogelijk is de muil van een konijn voldoende te openen voor een efficiënte inspectie van de kiezen. Radiografie is hier nodig.

Prognose : slecht

Behandeling - theoretisch zou regelmatig afvijlen van de punten een oplossing brengen. Daar hiervoor telkens een anesthesie nodig is wordt deze behandelwijze afgeraden

Normale stand

Malocclusie

< Haken op de kiezen bij het konijn.

Zie ook :

<http://www.dierenkliniekwilhelm>

inapark.nl/dierinfo/konijn/haakkies.html

GEBITSPROBLEMEN DOOR ANDERE OORZAKEN

Bron: www.dierenkliniekwilhelminapark.nl

- **Trauma**; wanneer de tand door trauma verloren gaat kan de tand na verloop van tijd weer teruggroeien. Echter deze kan dan verkeerd groeien waardoor een afwijkende stand ontstaat. Soms groeit de tand helemaal niet meer terug. De tegenoverliggende snijtand slijt dan niet af en zal door blijven groeien.
- Fracturen van de kaak waardoor de positie van de snijtanden veranderd is.
- **Afwijkend knaaggedrag.**

Olifantsgebit samengevat door Cato Schwering.

Pa: ziet er gezond uit.

Ma ziet er gezond uit.

25% van de jongen heeft een olifantsgebit. Hoe kant dit?

De ouderkonijnen MOETEN beiden drager zijn van dit probleem, anders worden er geen jongen met dit probleem geboren

We stellen voor dat de GG staat voor een Goed gebit en de ff staat voor een Fout gebit.

Gf staat voor GOED gebit , maar drager van het FOUTE olifantsgebitprobleem.

Pa heet de code Gf en ma heeft ook de code Gf . De volgorde is niet van belang.

Gf X Gf > kan geven > GG + ff + Gf + fG .

Hierin ziet u dat 25 % GG zal zijn. Een 100% goed gebit.

Hierin ziet u dat 25% ff zal zijn. Een 100% fout gebit: het olifantsgebit.

Hierin ziet u ook dat 50% Gf / fG zal zijn. Dit konijn ziet er gezond uit, maar is drager van het olifantsgebitprobleem.

En als het jonge konijn een goed uitziend gebit heeft, is de kans behoorlijk aanwezig dat ze toch drager is van olifantsgebitprobleem.

Een konijntje met een goed uitziend gebit heeft een GG, Gf of fG gebit, d.w.z. , de kans op dragen van de olifantsgebit is dan 66, 6 %. En de kans op een 100% correct gebit en dus ook geen drager zijn is dan 33,3 %.

Zo begrijpt u ook dat u na jaren van goed fokken een keer met dit probleem te maken kan krijgen. U wist gewoonweg niet dat 1 of meerdere konijnen drager waren van dit probleem. En heeft u een nieuw konijn gekocht ? En geeft deze jongen met een gebitsprobleem? Dan was ook het konijn van u, de partner van het gekochte konijn, drager. Het kan dus ook heel goed dat de verkoper van niets wist!
Advies van Cato:

A: Niet fokken met konijnen met een olifantsgebit .

B : Niet fokken met konijnen waarvan met uit ervaring weet dat ze drager zijn van het olifantsgebit probleem.

C: Heeft u een konijn verkocht aan een fokker of iemand die er mee zou kunnen ga fokken, vertel het als men erachter is gekomen dat er een probleem met olifantsgebitten speelt is bij gezinsleden van het betreffende konijn . Dan kan diegene er rekening mee houden als men dat wil.

D: Hou een boekhouding bij m.b.t de dieren die men eventueel aanhoudt .Stambomen e.d. zijn ook voor andere goede en slechte punten handig.

E: Probeer het olifantsgebittenprobleem uit te bannen, voor het welzijn van het konijn en voor uw fokplezier. Ik ben mij ervan bewust dat dit niet mee zal vallen. We zien alleen de buitenkant van het konijn en niet wat hij of zij met zich meedraagt. Dit geldt voor onze eigen konijnen en voor de konijnen van een ander die men eventueel aankoopt. Het is geen schande, het probleem is bij het konijnen fokken gaan horen. Het zelfde geldt voor b.v gespleten penisjes . Hierop wordt de ram afgekeurd, maar verder kan het konijn er goed mee leven.